

Veiliger bewegingsonderwijs in het voortgezet onderwijs

In LO6 zijn Sandra Roelofsen en Alien Zonnenberg ingegaan op 'Veiliger bewegingsonderwijs in het voortgezet onderwijs'. De dagelijkse praktijk wijst uit dat niet alle daarin genoemde maatregelen het gewenste effect opleveren. Belangen en budgetten sluiten niet altijd aan bij de wensen vanuit het bewegingsonderwijs. Waar liggen kansen als het gaat om sportinventaris en hoe leiden deze tot een veiliger bewegingsonderwijs?

Door: Erik Spiegelenberg

Checklist 'Veiliger bewegingsonderwijs'

Het voordeel van een checklist is dat er snel overzicht ontstaat. Het nadeel is dat een overzicht soms een vertekend beeld geeft. Een gescoorde 'ja' betekent niet dat er vervolgens geen actie meer nodig is. Een paar voorbeelden uit de checklist die te vinden is op www.veiligheidsmanager.com.

- Vraag: "De toestellen, materialen en accommodatie worden jaarlijks geïnspecteerd op veiligheid door een erkende firma". Als deze vraag met 'ja' beantwoord wordt, betekent het nog niet automatisch dat er geld beschikbaar is om de noodzakelijke reparaties uit te voeren.
- Vraag: "Ik weet bij wie ik gebreken rondom de sportaccommodatie moet melden". Dat is fijn als je dat weet, maar gebeurt er vervolgens ook wat mee?

Ervaring leert dat docenten bewegingsonderwijs net wat harder moeten werken om structureel budget te krijgen. Dat vraagt om een heldere onderbouwing op basis van de ingrediënten die in het vorige artikel genoemd zijn.

Inspectie sportinventaris

De meeste gymzalen worden jaarlijks geïnspecteerd door een erkende firma. Daaruit vloeit veelal een reparatie- of vervangingsadvies voort. Let wel: advies. Het is aan de school om er wel of niet iets mee te doen. Vanaf het moment van constateren van een mankement aan een toestel is de school echter aansprakelijk bij gebruik ervan. Reden om snel tot een uitspraak te komen over het wel/niet repareren. Gaat er veel tijd zitten tussen het constateren van een mankement en de reparatie, meld dat dan via de juiste kanalen bij de WA-verzekering van school. Of overleg met directie en meld schriftelijk dat de sectie LO geen verantwoordelijkheid aanvaardt bij het moeten werken met niet-deugdelijke toestellen. Wordt een

reparatie-advies niet opgevolgd, ook dan ligt de verantwoordelijkheid voor het gebruik van een toestel met een mankement bij de school.

Reparaties

Veel scholen hebben een technische dienst die ook wel zaken kan repareren. Let daarbij wel op het soort reparaties. Bij reparaties door derden vervalt de garantie van de leverancier. Maar er is nog een belangrijke afweging: bij een ongeval met het betreffende toestel zou vanuit de verzekeraar wel eens de vraag kunnen komen of degene die de reparatie heeft uitgevoerd wel ter zake kundig was. Een verzekeraar is immers altijd op zoek naar de zwakste schakel in de keten van aansprakelijkheid.

Oneigenlijk gebruik

In veel sportaccommodaties voor voortgezet onderwijs zijn de wand- en plafondtoestellen (erg) oud. Ze passen lang niet altijd bij het huidige onderwijs. Ze zijn dan sporttechnisch misschien wel afgeschreven maar economisch nog niet. Een klimrek of klimtouwinstallatie hebben een economische afschrijftermijn van 20 jaar, ringen zelfs 25 jaar. Dat leidt nog wel eens tot creatief gebruik. Daarbij worden constructies vaak overbelast (denk aan bankschommels in de ringen of een vliegend tapijt in de touwen). Dit kan leiden tot onveilige situaties maar leidt sowieso tot hogere onderhoudskosten omdat onderdelen veel sneller slijten. Houd daar rekening mee bij het aanvragen van onderhoudsbudget.

Schade na verkeerd gebruik van een vliegend tapijt

Afgekeurd materiaal

In de vorige bijdrage werd verwezen naar het gebruik van 'goede matten'. In veel sportaccommodaties staan echter ook matten die bij inspecties afgekeurd zijn. Als deze toch ingezet worden, dan is er sprake van opzettelijk gebruik van afgekeurd materiaal. Bij een ongeval kan nalatigheid in handelen verweten worden. Ook bij het inzetten van een afgekeurde mat als extra zekerheid bij een springsituatie is sprake van nalatigheid in handelen. Stel, een leerling blesseert zich ernstig bij de uitloop na een sprong. Deze blessure ontstaat op een afgekeurde mat. Als ouders de docent aansprakelijk stellen, zal de verzekeraar gaan kijken naar de situatie waarin de blessure ontstond. Als blijkt dat er afgekeurd materiaal gebruikt is, is mogelijk sprake van nalatigheid in handelen waardoor de aansprakelijkheid in eerste instantie bij de docent komt te liggen. Uiteindelijk ligt de primaire aansprakelijkheid altijd bij de werkgever, die is immers verantwoordelijk voor onderhoud en het beschikbaar stellen van deugdelijk materiaal. Het feit dat de blessure waarschijnlijk veel erger zou zijn als die (afgekeurde) mat er niet gelegen zou hebben, is voor de verzekeraar niet relevant. Er is afgekeurd materiaal gebruikt.

Vliegend tapijt

Naar veiliger bewegingsonderwijs

Hierboven is een aantal praktijksituaties geschetst die tot onveiligheid kunnen leiden. Er is geen standaard oplossing. Wel een aantal hulpmiddelen.

Vakwerkplan

Het vastleggen van de inhoud van de lessen in een vakwerkplan vormt een belangrijke basis, niet alleen voor een stuk legitimering van het vak maar ook als onderbouwing bij budgetaanvragen.

- Als vanuit het vakwerkplan aantoonbaar is dat bepaalde toestellen veel ingezet worden, is dat een goed argument om de aanvraag voor uitvoering van reparaties te onderbouwen.
- Als uitbreiding van inventaris wenselijk is, moet het vakwerkplan daar aanleiding toe geven. Dat kan heel specifiek ('... in onze lessen willen we leerlingen laten klimmen op een klimwand...') maar ook algemener ('... in onze lessen willen we onze leerlingen kennis laten maken met recente ontwikkelingen uit de bewegingscultuur..'). In het laatste geval zou daaronder een klimwandaanvraag kunnen vallen, maar ook een mountainbikeclinic of de aanschaf van een powertrack.
- Lesgeven in groepen vraagt vaak om meer kleine matten dan de zes die in veel zalen aanwezig zijn. Als het vakwerkplan goed beschrijft dat er in kleinere groepen wordt lesgegeven om de bewegingsintensiteit te verhogen, dan is dat een onderbouwing voor de aanvraag van extra matten (en kunnen de afgekeurde matten die nu ingezet worden, afgevoerd worden).

Meerjarenbegroting

Sportinventaris is kostbaar en heeft een lange levensduur in vergelijking tot veel andere schoolmiddelen. Daarom is naast het vakwerkplan ook een meerjarenbegroting belangrijk. De facilitair manager van school heeft graag meerjarig inzicht in de kosten. Als start voor zo'n begroting kan de basisinventarislijst VO van de KVLO gebruikt worden. Op basis van de aanschafdatum van een toestel en de economische afschrijftermijn kan het vervangingsjaar bepaald worden. Voor een nauwkeuriger begroting (die rekening houdt met sporttechnische

afschrijving, effecten van avondgebruik, nieuwe ontwikkelingen, onderhoudskosten, uitwisseling van toestellen, enz) is het raadzaam een specialist in te schakelen. Deze kan ook adviseren hoe de ombouw van een traditionele inrichting naar een eigentijdse inrichting fasegewijs opgepakt kan worden.

Dossiervorming

Bouw een dossier op van offertes en orders naar aanleiding van uitgevoerde zaalinspecties.

- Daarmee is aantoonbaar dat een veelgebruikt toestel al zo vaak gerepareerd is dat een nieuwe reparatie niet meer lonend is als je kijkt naar de kosten in verhouding tot de nog te verwachten levensduur. Dat kan ook aanleiding zijn om een toestel vervroegd af te schrijven en te vervangen door een onderhoudsvriendelijker alternatief dat beter past bij de gebruikintensiteit.
- Het dossier maakt ook inzichtelijk hoe de kosten voor onderhoud zich door de jaren heen verhouden tot het beschikbaar gestelde budget. Als er jaar op jaar te weinig geld beschikbaar komt en de sectie wordt gedwongen om steeds prioriteiten te stellen, dan biedt een dossier een goed hulpmiddel om een extra budgetaanvraag te onderbouwen.

Politiek

De tijd dat de directeur van een school alle medewerkers bij naam kende is op veel scholen voorbij. De school wordt steeds zakelijker gerund, dat betekent dat naast vakinhoudelijke argumenten het ook belangrijk is dat de vaksectie op andere manieren zichtbaar is en zich presenteert. Een goede lobby versterkt het aanzien van bewegingsonderwijs en dat helpt. Want waarom mag de sectie wel opdraven om een spetterende open-dag-demo te verzorgen maar krijgt het onvoldoende budget om het vak goed uit te oefenen. Als de directie vindt dat de school zich als een sportieve school moet profileren die zich inzet om het bewegen van leerlingen te stimuleren dan kan het toch niet zo zijn dat er op veiligheid en eigentijds materiaal bezuinigd wordt.

Correspondentie:

erik.spiegelenberg@nijha.nl